

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asianajajista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi asianajajista annettuun lakiin säännös, jonka nojalla asianajajayhdistyksen hallitus voisi antaa kurinpitotoimien hallituksen jäsenistä muodostettavan jaoston käsiteltäviksi.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotettu muutos

Voimassa olevien säännösten mukaan asianajajien toimintaa valvovat tuomioistuimet, valtionneuvoston oikeuskansleri ja asianajajaliiton hallitus. Perussäännökset hallituksen valvontavelvollisuudesta sisältyvät asianajajista annetun lain (496/58) 6 §:ään, jonka mukaan asianajajayhdistyksen hallituksen on valvottava, että asianajajat esiintyessään tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona sekä muussakin toiminnassaan täyttävät velvollisuutensa. Siten valvonta kohdistuu ensisijaisesti asianajajan toimintaan asianajajana, mutta myös ammatin ulkopuolella suoritettu teko voi johtaa kurinpitotoimenpiteeseen. Valvontakeinoina laki mainitsee velvollisuuden antaa tietoja ja sallia toimiston tarkastamisen. Kurinpitotoimenpiteistä päättäessään hallituksen jäsenet toimivat tuomarin vastuulla. Asianajajalain tuntemat kurinpitovangitukset ovat huomautus, varoitus, julkinen varoitus ja erottaminen liitosta. Nämä rangaistukset ovat seuraamuksia asianajajalle kuuluvien erityisten velvoitusten rikkomisesta. Siten tällainen rangaistus voidaan määrätä, vaikka samasta teosta jo olisi tuomittu yleisen lain mukainen rangaistus. Sillä, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai määrätty saamaan julkinen varoitus, on oikeus valittaa yhdistyksen hallituksen päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Asianajajista annetun lain 2 §:n 1 momentin

9 kohdan mukaan asianajajayhdistyksen säännöissä on mainittava, miten yhdistyksen hallitukselle kuuluvan valvonta- ja kurinpitovallan käyttäminen järjestetään. Tästä on määrätty yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetun oikeusministeriön päätökseen sisältyvien sääntöjen 15 §:n 2 ja 3 momentissa (1076/78).

Säännönmukaisesti kurinpitotoimien käsittelee hallitus. Hallitus, johon kuuluu 15 jäsentä, on päätösvaltainen, kun vähintään kahdeksan jäsentä on paikalla. Äänestyksen sattuessa noudatetaan, mitä äänestyksestä rikosasioissa on oikeudenkäymiskaassa säädetty. Jäsenen erottamiseen vaaditaan kuitenkin aina vähintään kahdeksan hallituksen jäsenen kannatus.

Hallitus voi liiton sääntöjen mukaan uskoa kurinpitotoimien käsittelyn vuodeksi kerrallaan keskuudestaan valitsemalleen jaostolle, jonka puheenjohtajana on liiton puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja sekä jäsenenä vähintään seitsemän hallituksen jäsentä. Jaosto on päätösvaltainen ainoastaan silloin, kun kaikki ovat saapuvilla ja päätöksestä yksimielisiä. Siten jaoston päätös edustaa aina hallituksen enemmistön mielipidettä.

Viimeksi kuluneena kymmenvuotiskautena on käsiteltävänä ollut vuosittain 50—100 kurinpitotoimista. Kurinpitotoimien muodostavat huomattavan osan Suomen Asianajajaliiton hallituksen käsiteltävänä olevista asioista ja antavat hallitukselle runsaasti työtä. Järjestelyvaikeuksien ja kustannussyiden vuoksi ei hallituksen ko-

kouksia voida pitää kovin usein. Tämä hidastaa kurinpitoasioiden käsittelyä, mitä ei voida pitää tyydyttävänä.

Suomen Asianajajaliiton hallitus on esittänyt oikeusministeriölle lakia muutettavaksi siten, että kurinpitoasiat voitaisiin käsitellä hallituksen jaostossa, joka olisi päätösvaltainen, kun vähintään viisi siihen kuuluvaa olisi saapuvilla. Tästä olisi tarkoitus määrätä liiton säännöissä.

Voitaneen arvioida, ettei ehdotettu muutos vaaranna toimenpiteiden kohteeksi joutuvan asianajajan oikeusturvaa. Kun kurinpitoasiaa koskevaan jaoston päätökseen voidaan hakea muutosta samoin kuin hallituksen päätökseen, riittänee jaoston päätösvaltaisuuden alarajaksi viisi jäsentä. Tästä ei ole katsottu tarpeelliseksi ottaa säännöstä lakiehdotukseen, vaan lukumäärän arvioiminen jää oikeusministeriön valvontaan. Sen sijaan on katsottu tarpeelliseksi säätää laissa siitä, että jäsenen erottamista koskeva asia on siirrettävä koko hallituksen ratkaistavaksi.

Uudistus helpottaa asianajajayhdistyksen hallituksen valvontavelvollisuuden ja kurinpitoval-

lan käytännön järjestämistä. Lakiehdotuksella ei ole pyritty ratkaisemaan oikeudellista asiantuntemusta edellyttävien palvelujen vaihdantaan liittyviä periaatteita enemmälti.

2. Taloudelliset vaikutukset ja voimaantulo

Esityksellä ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Muutoksen voimaantulo edellyttää myös asianajajayhdistyksen sääntöjen muuttamista. Tämä edellyttää vähintään neljän viidesosan enemmistön liittokokouksessa äänestyksessä annetuista äänistä. Lisäksi oikeusministeriön on vahvistettava päätös sääntöjen muuttamisesta.

Suomen Asianajajaliiton seuraava liittokokous on 11 päivänä kesäkuuta 1982.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään asianajajista 12 päivänä joulukuuta 1958 annettuun lakiin (496/58) uusi näin kuuluva 6 a §:

6 a §

Asianajajayhdistyksen hallitus voi antaa kurinpitoasioiden käsittelemisen keskuudestaan asettamansa jaoston tehtäväksi sen mukaan kuin yhdistyksen säännöissä määrätään. Jäsenen erottamista koskeva asia on kuitenkin siirrettävä koko hallituksen ratkaistavaksi. Jaoston kurin-

pitoasiassa antamasta päätöksestä ja muutoksenhausta siihen on muutoin noudatettava, mitä hallituksen päätöksestä kurinpitoasiassa on säädetty ja yhdistyksen säännöissä määrätty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 1982.

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Esko Rekola